

Literatura

DR. EDVARD BENEŠ: *Boj o mír a bezpečnost státu*. Československá zahraniční politika v projevech ministra Dra Edv. Beneše 1924—1933. — Praha. 1934. Orbis. s. IX-832 in-8. — Jako čtvrtý svazek paměti a dokumentů ministra Edv. Beneše v souborném díle »Světová válka a naše revoluce« vyšel letos soubor projevů za posledních deset let. Je to vlastně svazek jubilejní, jak to označují pořadatelé Dr. J. Papoušek a min. Dr. Kamil Krofta, poněvadž vychází k padesátým narozeninám Benešovým. Krofta se podjal velmi podrobného zpracování soustavného přehledu československé zahraniční politiky 1924—1933 (str. 1—229), které samo o sobě tvoří velikou knihu. Ve čtyřech kapitolách velmi jasně — uváděje vždy v poznámkách a opíraje se jednak o doklady publikované v tomto svazku, jednak o další materiál jinde uveřejněný — podal vlastně mezinárodní současnou historii Československa, čímž jeho práce je ještě důležitější. Kapitoly jsou rozvrženy přehledně (Pohled na 1. pětiletí, všeobec. problémy, zvláštní problémy československé, zásady a metody min. Beneše), a proto celek je snadno přístupný i pokud v něm budeme hledat detaily.

Druhá část, dokumentární, která vyšla z pořadatelské práce Dr. Papouška, je ovšem neméně významná, neboť i když hned na prvním místě neoceňujeme její obsahovou náplň, dostačí pro její důležitost, že je tu, co jinak je roztroušeno po novinách nebo parlamentních protokolech, shrnuto vše v jednotný chronologicky seřazený celek, který nepostrádá nijak dramatické gradace. O bohatství materiálu není snad třeba připomínek: to dosvědčuje připojený rejstřík osobní i věcný. Doporučuji pro srovnání nahlédnouti, co se tu podává o Kellogově paktu a co naproti tomu v doplňcích Ottova slovníku naučného, kde tomuto paktu bylo věnováno 13 (!) skoupých řádek. Je tu v dokladech shrnut historický materiál pro Malou dohodu, Locarno, modus vivendi, anšlus, pakt čtyř až po Hitlerovo Německo. Tuším, že těchto několik bodů dostačí pro naznačení důležitosti nového svazku Benešových dokumentů. Ca.

PAMĚTI MARŠÁLA JOFFREA. Ve sbírce »Z války a revoluce«, kterou vydává nakladatelství Melantrich a. s. v Praze za redakce Jaroslava Werstadta, vyšly dva objemné svazky paměti maršála Joffrea (I. díl 416 stran s 10 fotografiemi a 10 mapami, II. díl 412 stran s 10 fotografiemi a 5 mapami, oba díly brožované 110 Kč, vázané 140 Kč). Překladatel, známý vojenský publicista a odborník V. J. Hauner, se postaral nejen o pečlivý překlad, ale i o to, aby dílo učinil co nejpřístupnější a nepoutavější českému čtenáři; některé (zvláště úvodní) kapitoly přiměřeně zkrátil, poněvadž obsahují mnoho technických podrobností o francouzské armádě, důležitých pro vojenského odborníka, ale zatěžujících toho, kdo chce vidět do nejdůležitějších let světové války očima jednoho z nejvýznamnějších účastníků. Přes tyto Haunerovy úpravy, jež dílo nepochybně spíše zhodnotily než naopak, není to četba lehká. Joffre nezapře v sobě vojáka, zvyklého na suchou úřední mluvu; tím významnější je však jeho příspěvek k dějinám světové války, poněvadž nic mu není tak vzdáleno, jako nějaké nadsazování nebo příkrašlování. Paměti maršála Joffrea jsou výsledkem práce z let 1922—1928; líčení se začíná Joffreovým vstupem do Nejvyšší Válečné rady francouzské v únoru 1910, tedy dosti brzo před světovou válkou. Čtenář se z těchto úvodních kapitol dovídá důležité podrobnosti o náladě ve francouzském vojenském vedení v době, kdy Evropa byla stále zneklidňována politikou německého císaře a jeho vídeňského spojence. Zejména zajímavé je líčení o přípravě t. zv. XVII. válečného plánu, při které už velmi důležitou úlohu měla otázka porušení belgické neutrality. Další líčení je věnováno počátku války za velitelství Joffreova, jejímu rozvoji a vývoji v roce 1915 a 1916 až do jmenování Joffrea maršálem. Na konci je připojeno vylíčení propagační cesty Joffreovy do Spojených států. Hlavní a nejdůležitější část knihy — líčení Joffreovy činnosti za

války — je pestrá a při tom neúprosně systematická sbírka dokumentárních postřehů o jednotlivých fásích obrovského zápasu; poznámky překladatelovy jsou na mnoha místech cenným vodítkem pro hodnocení Joffreových názorů a dobrou pomůckou orientační. V době vzrostlého zájmu o události, které se tak osudně rozvíjely před 20 lety, bude Joffreova kniha v českém překladě jistě čtena se zájmem.

DR. ZDENĚK TOBOLKA: *Politické dějiny československého národa od r. 1848 až do dnešní doby*. Díl III. 1879—1914. Část I. Období národní (staročeské) strany. — Praha. 1934. Čs. Kompas, str. 357 in-8. Kč 50.—

»Čtenáři dnešní doby se snad budou zdáti události v tomto svazku vyličené dosti cizí, málo heroické, a snad i nepatrné. Tak by se mohly jevití tomu, kdo by je posuzoval očima občana československého samostatného státu a kdo by tak nečinil očima doby, v níž se tyto události odehrávaly. Kdo si však bude počínati posledním způsobem, pozná, jak trnitá byla cesta, kterou se musila za svízelných poměrů ubíratí česká politika v habsburské monarchii a co úsilí, houževnatosti, osobního sebeobětování, sebezapření a lásky k věci bylo potřebí, aby se došlo k úspěchu sebe menšímu.« Tato slova autorova v předmluvě vskutku výstižně charakterisují politické dějiny zpracované v tomto novém svazku, který po jednoleté přestávce, s pravidelností opravdu překvapující a na naše poměry zcela nezvyklé, navazuje na předchozí dva svazky, o nichž tuto bylo již referováno (Všehrd XIV. 106 a XV. 127). Jak již z titulu je patrné, Tobolka další periodu, a to od vstupu státoprávní opoalice na říšskou radu 1879 až do světové války 1914 rozvrhuje poněkud jinak než díly předešlé, patrně proto, aby mohl raditi látku věcně a nebyl vázán na přísný chronologický postup. Možno to jen vítati, protože tak vynikne mnoho otázek politických v užším sepjetí, což je nejpatrnější už v partiích o politice slovenské. A bylo snad ještě prospěšnější právě v této periodě 1879—1914, protože by jí bylo zcela souhlasně s autorovými slovy, která byla položena v čelo tohoto referátu, možno charakterisovati jako údobí stále mařených pokusů a drobné práce politické. Tomu nijak nevadí události zvláštního významu jako byla Stremayrova nařízení nebo dokonce punktace. Ústředním pásmem je Tobolkovi v tomto svazku staročeská strana, ale ovšem nezapomíná pro ni ani na mladočechy a zvláště realistům věnuje obsáhlou kapitolu. Konečně podrobně si všímá agrárního hnutí na Moravě a v Čechách a počátků dělnických stran. Poslední dvě kapitoly jsou věnovány zahraniční politice staročeské a útlisku Slováků, k nimž bohužel nedovedla tehdejší česká politika zaujmouti správného postoje a podati jim pomocné ruky ze strachu před vševládnými Maďary.

Tbolka důsledně zůstává při stejném podání zpracovávané látky. Nelze však říci, zda jeho velmi podrobné vypsání některých zápasů naší politiky, třebaž je velmi záslužné, bude každým čtenářem chápáno stejně. Myslím tu na př. na kapitolu o pokusu zavést němčinu jako povinný předmět na české střední školy nebo o rozdělení zemské školní rady a zemědělské rady, ač bych právě chtěl každého čtenáře varovati před počeňováním. Právě v těchto kapitolách o drobné práci tkví charakter celé doby a snad vynikne jejich význam ze stati o zápasu za české zkoušky na právnické fakultě nebo dokonce o rozdělení pražské university. Vážím si plně Tobolkovy práce jako prvního soustavného vypsání našich politických dějin, stejně jak vyzdvihují opravdovou zásluhu, že neslibuje jen pokračování, nýbrž pravidelně vydává každého roku další díl, takže v dohledné době se jistě dočkáme dokončení jeho dějin.

Ča.

ZEMSKÝ ÚŘAD V BRNĚ: *XX. výroční zpráva (za rok 1933)* byla opět i letos vydána cyklostilovaně IV. skupinou, 9. oddělením zemského úřadu v Brně. — Ve zprávě se konstatuje, že hospodářská krize, v roce 1933 stále se prohlubující a zasahující svým vlivem nejen průmysl, živnosti a obchod, nýbrž i zemědělství, zvětšovala a ztěžovala úkoly spojené s péčí o nezaměstnané, soustředěné v zemi Moravskoslezské u zemského

úřadu práce. Bylo třeba zajistiti finančně okresní úřady práce (jichž bylo koncem roku 1933 60), ježto města, která vlastně mají býti vydržovateli úřadů práce, nemohla hraditi jejich vydání, poněvadž byla z valné části sama v obtížné finanční situaci. Leč přece sociální pochopení měst a okresních výborů mělo za následek, že činnost úřadů práce byla v roce 1933 zajištěna. Činnost tato nesla se dvěma směry, a to: jednak čelila nezaměstnanosti, jednak mírnila její následky. Ve směru druhém byly úřadům práce uloženy značné úkoly zákonem o státním příplatku k podpoře nezaměstnaných. Tak přijímaly úřady práce kontrolní hlášení nezaměstnaných, vydávaly jim průkazní lístky, potvrzovaly na nich podle zákonného ustanovení nezaměstnanost, byly ve stálém styku jak s odborovými organizacemi, pověřenými výplatou stát. příplatku k podpoře nezaměstnaných, tak i s obcemi obvodu své působnosti. I v provádění státní stravovací akce byla činnost úřadů rozsáhlá, neboť vykonávaly účinnou kontrolu uchazečů, hlásících se o pojetí do státní stravovací akce. Celkem bylo v r. 1933 v zemi Moravskoslezské rozděleno na tuto akci 69,054.820 Kč (v r. 1932 — 54,998.275 Kč). Dětem nezaměstnaných a omezeně pracujících sloužila t. zv. mléčná akce, o vánocích byl nezaměstnaným poskytnut zvláštní jednorázový příplatek, dále dostávali nezaměstnaní z prostředků veřejných uhlí a chléb. — Ale i dobrovolná péče, která byla soustředěna v okresních spolecích pro péči o nezaměstnané, zasáhla účinně do péče o nezaměstnané. Od svého založení (na počátku r. 1932) až do 31. prosince 1933 získaly tyto spolky 4,391.265 Kč, z čehož značná část byla rozdělena mezi nezaměstnané (buď přímo nezaměstnaným nebo korporacím o ně pečujícím), takže koncem r. 1933 vykazovaly okresní spolky pro péči o nezaměstnané jmění 1,533.738 Kč. — K členění nezaměstnanosti přispívala produktivní péče o nezaměstnané, spočívající v poskytování příplatku Kč 8 až Kč 10 denně na mzdy pracovním silám přibraným na veřejné práce z řad nezaměstnaných. Příplatek poskytoval se veřejným stavebníkům, to jest obcím, okresům a zemi, na nouzové práce, prováděné v zájmu členění nezaměstnanosti. Částka poskytnutá tak v r. 1933 byla však menší než v letech předcházejících (v r. 1933 — 1,056.400 Kč; v r. 1932 — 13,492.950 Kč), a to proto, že zvýšený počet nezaměstnaných, o které se nyní bylo třeba starati, měl za následek zvýšení výdajů sice neproduktivních, ale nutných (podpory v nezaměstnanosti, stát. stravovací akce). — V mezích možnosti staral se zem. úřad práce i okresní úřady práce o vyrovnání nabídky a poptávky po pracovních silách. K tomu napomáhal zemským úřadem pravidelně vydávaný Věstník, obsahující seznam přihlášených volných míst, jakož i rozhlas. V oboru zprostředkování práce v zemi Moravskoslezské byly tak v r. 1933 docíleny tyto výsledky: Registrováno bylo 651.780 nezaměstnaných (r. 1932 — 546.290), z toho 507.761 mužů, 142.680 žen, 1184 učňů a 155 učednic. Zaměstnavatelé přihlásili celkem 189.123 místa, a to 138.700 pro muže, 49.095 pro ženy, 1190 pro učně a 140 pro učednice. Umístěno bylo v r. 1933 188.048 uchazečů (r. 1932 — 170.577), t. j. 29% z celkového počtu přihlášených nezaměstnaných (r. 1932 — 31%). — Aby bylo usnadněno umísťování pracovních sil do míst mimo jich bydliště, poskytovaly jim úřady práce poukázky na poloviční slevu jízdného do zprostředkovaného místa nebo poukázky na volnou jízdu (těch bylo v r. 1933 vydáno 2689). — Zprostředkování práce do ciziny bylo prováděno za součinnosti Zem. ústřed. úřadu práce v Praze, ale vzhledem k nezaměstnanosti v cizině snížil se také značně počet našich pracovních sil odcházejících za prací do jiných států (práce v cizině opatřena tak v r. 1933 v zemi Moravskoslezské jen 1902 osobám, z toho 1758 do zemědělství). — Z jednotlivých nejdůležitějších pracovních oborů byla i v r. 1933 nejpříznivější situace na trhu práce v zemědělství, ačkoliv i zde počala se projevovati nezaměstnanost větší měrou. Tato byla však nejvíce patrna v textilním průmyslu, který, jsa zřízen na velkou

výrobu, neměl vůbec příležitost, aby pracoval s plnou kapacitou, jelikož trpěl nedostatkem objednávek. I v uhelném průmyslu trvala neutěšená situace. Na všech jamách pracovalo se jen omezeně, a to jen po 2—4 směnách týdně. V kovoprůmyslu trvala v r. 1933 nezaměstnanost neztenčeně, a to jak ve velkých, tak i v malých závodech, stejně tak i ve sklářském průmyslu se pracovalo omezeně a dělnictvo bylo stále propouštěno a vysazováno. Poměrně velmi málo příležitosti k práci mělo i dřevařské a lesní dělnictvo, hlinářský průmysl, hlinářské továrny a papírnický průmysl. Obuvnické továrny byly zaměstnány nepravidelně a stavební ruch nebyl také nijak čilý. — Situace na trhu práce byla tedy v r. 1933 horší než v r. 1932, což je patrné i z tabulek ke Zprávě zem. úřadu práce v Brně připojených, jakož i z diagramu o zprostředkování práce v zemi Moravskoslezské v letech 1931 až 1933. Leč již koncem r. 1933 bylo pozorovati určité zlepšení (v některých průmyslových odvětvích i v obchodě) a zlepšení pokračovalo (podle dat nejnověji jinde publikovaných) i v r. 1934, takže lze doufati, že nastává trvalejší oživení pracovního trhu.

Dr. Peterka.

DR. JAN SLAVÍČEK: *O kompetenčních konfliktech soudů trestních a úřadů správních ve příčině stíhání přestupků rychlé jízdy motorovými vozidly.* Zvláštní otisk Věstníku československé společnosti pro právo trestní. Nákl. vlastním. Praha 1933, str. 14. — Zajímavé pojednání autorovo buduje zvláště na judikatuře nejvyššího soudu, a to jak našeho, tak i vídeňského. Přihlíží ve příčině kompetenčních konfliktů soudů tak i vídeňského. Přihlíží ke kompenzačním konfliktům soudů trestních a úřadů správních, pokud se týče stíhání přestupků rychlé jízdy motorovými vozidly, vedle práva platného také k předpisům do lege ferenda.

—deo—

JAROSLAV VOZKA: *Litva, klíč k situaci ve východní Evropě.* Předmluva od poslance Ing. Jaromíra Nečase. Otto Girgal. Praha 1934, str. 206, 16°. — Vozkova kniha chce probuditi zájem o Litvu u českého čtenáře, zajímavější se o zahraniční politiku. Celá kniha má býti jen systematickým, přesvědčivým důkazem pro důležitost přátelských intenzivních styků česko-litevských jak hospodářských, tak i kulturních a politických. Nejdříve vyzdvihuje autor význam zeměpisné polohy Litvy. Litva má díky své poloze velký význam hospodářsko-komunikační (pro transit), tak i politicko-strategický. Po nástinu pokusů (dosud málo zdařilých) o spolek baltických států pojednává autor o dvou dosud uspokojivě nevyřešených problémech litevských: otázce vilenské a klajpedské. Vozka dokazuje, že Vilensko, které bylo r. 1920 polským generálem Želigowskim násilně (ovšem »proti vůli« polské vlády) po »plebiscitu« připojeno k Polsku, je životním zájmem Litvy. O přímořské Klajpedě, připojené k Litvě, soudí, že jest odmítnouti všechny německé nároky na ni. Dále pojednává o hospodářském stavu Litvy: Litva je zemí převážně zemědělskou, vyvážející v poslední době hlavně dobytek, produkty zvířecí a len. Veliký vliv na zintenzivnění litevského zemědělství měla pozemková reforma, která bývá na západě pro své promyšlené provedení pokládána za přímo vzornou. V této souvislosti poukazuje autor na fakt, že naše hospodářské styky s Litvou jsou přes poměrně malou vzdálenost zeměpisnou nepatrné, jmenovitě litevský vývoz do Československa je přímo mizivý. Státní hospodářství a měna v Litvě jsou, přes ohromné obtíže poválečné (německá okupace, boj s bolševiky a Poláky), v dobrém stavu, jmenovitě státní zadlužení není velké. Autor tedy míní, že Litva kulturně tak vyspělá bude po brzké obnově demokratické vlády soutěžit s Československem v praktickém dokazování, že nové malé státy poválečné jsou schopny života a že dovedou odolat imperialismu velkých národů zesílenému v poslední době.

Kniha Vozkova je svým rázem ojedinělou v naší politické literatuře; svůj úkol nepochybně tato pečlivá práce splní. Vedle předností této knihy mizí menší její nesrovnalosti historické a určitá neujasněnost v principech, podle nichž mají býti stanoveny dle autora hranice Litvy. Dr. Wierer.

DR. BEDŘICH VAŠEK: *Křesťanská sociologie*. Část I. Život sociální. Spisy Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty č. 1. Universum. 1933, str. 325. 8°, cena 35 Kč. — Po vydání dílu II. (Spravedlnost v životě hospodářském) r. 1931 a III. (Sociální práce) r. 1929 přistupuje autor, olomoucký profesor sociologie, k vydání prvního základního dílu. Nejprve se obírá vymezením předmětu sociologie.

Sociologie se dělí dle autora na sociologii křesťanskou a moderní. První jest věda, »jež vyšetřuje, jaké jsou a jaké se zřetelem k věčnému zákonu Božímu býti mají složení, vztahy a život společnosti« (str. 14.). Pro moderní sociologii pak přejímá definici Bureauovu: »Sociologie má za předmět vědecky studovati společenské jevy, vyšetřovati jejich příčiny a jejich následky a trvalé a vymezené vztahy, jež mezi nimi existují.« Pracovní způsob křesťanské sociologie jest dle autora jednak *kausální* (deskriptivní), jednak *normativní* (stanovení sociálních principů, odvozených z církevních dogmat), jednak *teleologický* (hledání účelů sociálního života, ať již božských vyšších či lidských nižších). V poměru k ostatním vědám (národohospodářství, dějepisu, filosofii, etice sociální a psychologii) zdůrazňuje autor, že se sociologie liší metodou, nikoli však předmětem badání. Od křesťanské sociologie se dle Vaška liší moderní sociologie již svým laickým (positivistickým resp. monistickým) rázem, v podrobnostech pak svým odmítáním filosofické spekulace, svobody vůle a svým učením o náboženství a rodině, jako ryze lidských výtvozech společenského života. Velmi ostře odmítá autor učení některých sociologů, kteří pole sociologického badání ohraničují příliš široce a kteří chtějí ze sociologie učiniti jakousi všeobecnou vědu o lidské kultuře. Po stanovení těchto definic přistupuje autor k oddílu, jednajícím o životě sociálním; zde nejprve pojednává o společnosti a životě v ní s katolického stanoviska.

Velmi zajímavými jsou Vaškovy výklady o rodině. Zde se neobmezuje na stanovení principů, jimiž zírá křesťanská sociologie na moderní poměry rodinné, ale zaujímá svérázné stanovisko k moderním teoriím o manželství a pronáší při tom svůj dobře uvážený soud i o zjevech praktického života rodinného. Nejdříve dokazuje nepostrádatelnost rodiny resp. manželství, pak přechází ke zjištění příčin moderního rozvratu rodiny, za něž považuje soudobé sociální poměry, různé teorie horlící pro uvolnění manželství (jako příklad uvádí hlavně knihu Bertranda Russela: Manželství a mravnost) a pak úpadek mravnosti. Jako symptomy rozvratu rodiny pak uvádí: používání ochranných prostředků, vyhánění plodu, sterilisaci, časté rozvody a rozluky manželství a různé pokusy o nové formy manželství (manželství kamarádké a na zkoušku). Podotknouti sluší, že autor zde hledí svá tvrzení podpíratí statistickými daty a že v otázkách úpravy de lege ferenda toho kterého zjevu sociálního zaznamenává i mínění literatury právnícké.

Ke konci rozebírá s hlediska sociologického pojem, úkol a funkci státu, kdež činí obšírný výklad o nutnosti státní autority a dovolenosti revoluce proti ní. Po theologické úvaze dospívá k názoru, že revoluce je dovolena jen v docela krajních případech. Docela na konci knihy pojednává o společnosti mezinárodní. Zde odsuzuje naprosto zásadu »Si vis pacem, para bellum« a zdůrazňuje, že k trvalému míru lze dospěti výchovou, vedenou v duchu mírovém a stejně i odstraňováním příčin neshod mezi národy.

Máme-li s hlediska právníckého vysloviti svůj soud o knize Vaškově, můžeme vysloviti jen plné uznání. Vašek jest si, jak již řečeno, vědom mezi sociologie. Proti mnohým sociologům, ať katolickým nebo modernistickým, nepojímá sociologii jako jakousi sociální pansofii. Velmi cen-

nou jest snaha dáti sociologii pevné metodologické teoretické základy. Právnicka pak se ještě příjemně dotkne, že zde nikde nečte úsudky o »juristickém formalismu«, »scholastickém ztrnulém dogmatismu«, které tak často se vyskytují u jiných sociologů, Dr. Wierer.

LANGE: *Liberalismus, Nationalismus und bürgerliches Recht*, str. 37. Leipzig 1933. — Účelem této brožurky jest, hájiti právo německé proti právu římskému. Tento boj vede se pod heslem: »Gemeinnutz geht vor Eigennutz«. Liberalismus se odmítá, poněvadž je myšlenkovým směrem, jenž sice nadměrně chrání jednotlivce, ale nebere zřetel na společnost. Následkem této přílišné ochrany prý jest, že se seskupily třídy sociálně slabé, jež staví své zájmy nad zájmy vlasti a národa.

Úkolem německých právníků jest, tyto zjevy odstraniti. To je jen tehdy možné, stává-li se cit vůdčí zásadou občanského práva německého. Přesné směrnic se ovšem nepodávají, takže soudce se sotva vyhne proti-zákonnému rozhodnutí, což vede konečně k chaosu a právu pěstnímu. Nesmíme se proto diviti, když zásada o zachování veřejného pořádku a klidu je autorem označena jako »Nachtwächtergedanke«.

Za nezbytné nutné pokládá se odstranění neelasticnosti oněch právních norem, které upravují právní poměry mezi smluvníky. Úprava tato se má státi pomocí *clausula rebus sic stantibus*.

Co se týče jednotlivých oborů práva občanského, uvádí Lange toto: *Právo věcné*: Právní panství nad věcí zakládá práva a povinnosti. Čím větší jest hodnota této věci a čím cennější je pro společnost, tím více se prý musí omeziti právní panství jednotlivcov. To jest vlastně již myšlenka ryze komunistická a znamená odstranění individualistického vlastnictví.

Právo dědické: Liberalistický právní systém dává jednotlivci úplnou volnost při pořízení poslední vůle. Po smrti zůstavitelově řídí se poměry jen vůlí projevenou v závěti. Ve státu, ve kterém však ustoupí zájem jednotlivce zájmu celku, může zákon jen sloužiti společnosti. Nemůže tedy takový zákon připustiti, aby jednotlivec volně testoval. Z tohoto důvodu má býti zavedena jen zákonná posloupnost a jen v jejich mezích může zůstavitel volně testovati.

V prvé řadě má býti povolána rodina. Má však býti utvořen nový pojem rodiny. Je to souhrn oněch osob, které jsou spojeny vnitřními svazky a vzájemnými povinnostmi, tedy nejužší kruh rodinný. Po rodině má býti povolán stát, nikoliv však z důvodů fiskálních, nýbrž pouze proto, poněvadž společnost, která umožnila zůstaviteli výdělečnou činnost, je mu blíže než vzdálený příbuzný.

Právo manželské: S tím, že platné právo považuje manželství za smlouvu, která vzájemnou vůli stran může býti zrušena, Lange nesouhlasí a vycházejí opět z hesla »Gemeinnutz geht vor Eigennutz«, žádá nerozlučitelnost manželství, aby byl zachován mravní základ rodiny.

I eugenice má býti v občanském zákoníku německém zjednáno místo. Pozoruhodný jest jen jediný návrh, totiž sterilisace osob duševně i mravně vadných. Autor sám uznává, že by uskutečnění těchto předpisů znamenalo silný zásah do svobody osobní, považuje jej však v zájmu společnosti za nutný.

Konečně zavrhuje i instituci právnických osob, které sice umožňují rozmnožení hospodářské moci jednotlivcovy, aniž by však zároveň též zvýšily jejich odpovědnost.

Na konci svého spisu autor uznává, že tyto změny nelze provésti jedním rázem. Není však jasno, jak si představuje celý postup. Úkolem německých právníků je prý vytvořiti takové právo, o kterém by Suarez řekl totéž, co o pruském Landrechtu, že sice nemá onu konsekvenci rozumu, která vyznačuje právo římské, že však má daleko vyšší konsekvenci křesťanské mravnosti.

JUC. K. Slezák.

FRANTIŠEK ŠTAJGR: *Právo a skutečnosti v civilněprocesním revisním řízení*. V Bratislave 1933, str. 98, cena 40 Kč. Nákladom práv. fak. univ. Komensk. v Bratislave. — Pod uvedeným titulom vyšla nedávno knížka z pera Dr. Štajgra, univ. docenta práv. fak. Komenského univerzity v Bratislave, ako 39. sväzok: Knihovňa právnickej fakulty tejže univerzity. — Celkove, autor rozdelil si materiu na časť všeobecnú a na časť dogmatickú. — V prvej zaoberá sa rozborom pojmov slepej a kritickej viery. Zásadný rozdiel medzi oboma nachádza autor práve v citovosti. Kdežto pri viere slepej intenzívna citovosť je charakteristickým jej rysom, viera kritická je pochybovačná »citove málo a špatne fundovaná«. Oba druhy tejto viery uplatňujú sa v určitej rôznej intenzívnej miere jako v pokračovaní prvej stolice, tak aj v revíznom pokračovaní. — Pojem skutočnosti a obsahu právnej normy javí len rozdiel kvantitatívne. Práve preto bude v niektorých prípadoch ťažko povedať s naprostou určitostou či ide o skutočnosť, alebo o obsah právnej normy. Tieto ťažkosti pocituje jak teoria tak aj prax a značné obtiaže činí táto otázka v civilnom riadení revíznom. — Druhú čiastku knihy tvorí čiast dogmatická. Sedes materiae tejto čiastky sú ustanovenia § 503 c. s. r., § 534 o. s. p. a § 508 osn. Týmito predpisami je vlastne limitovaná revízna činnosť revízneho súdu. Rozsah revíznej moci je v každom z uvedených prípadov iný. Širší je podľa o. s. p. ako v ostatných prípadoch. — Pokiaľ ide o výklad právnej normy, tento zahŕňuje v sebe dve dôležité okolnosti, jednak jednu ako vykladateľ a jednak druhú čo vykladateľ. Oboje tieto poznatky čerpá sudca zo zákona. Pre revízneho sudcu potom nebude významnou otázkou prečo sudca dal určitému slovu, alebo norme ten alebo onen význam, ale jedine rozhodným mu bude, že aký smysel mu dal. — V kapitolách ďalších autor sústavne podáva vlastnú revíznu činnosť revízneho súdu, jej prípady, spôsoby, ako aj jej zákonné medze. — Poslednú kapitolu venuje potom rozhodnutiu revízneho súdu a týmto svoje výklady ukončuje.

Celkove táto práca zaiste značne prispeje svojim podrobným výkladom, pečlivým rozborom a jasným podaním k východisku zo spleti obtiažných otázok, ktorým je venovaná. Dobrou pomôckou bude jak pre teoretika, tak hlavne pre praktika, ako aj pre študujúceho práv. Použitú literatúru, autor shrnul na prvých stránkach svojej práce a myslím, že by bolo bývalo správnejšie, keby ju bol aj pri jednotlivých výkladoch pod čiarou detailnejšie uvádzal (autorov).
R. Stanislav.

JAN HAJŠMAN: *Česká Mafie*. Vzpomínky. 8°. Str. 275. Orbis, Praha 1934. 34 Kč. Hajšmanovy paměti, čili jak je autor sám jmenuje svědectví, dočkaly se v krátké době druhého vydání. To je dosti pádný důkaz, jak tato knížka přišla vhod, jak vyhovuje dychtivosti čtenářů poučiti se o hrdinské době našeho odboje, o jeho realistických i romantických podrobnostech. Hajšman dovede upoutati nejen látkou, nýbrž i podáním. Líčí dojmy i skutečnosti a tak přístupně slučuje subjektivní stránku s objektivní. Některá jeho tvrzení vyvolala již odezvu. I to je na prospěch věci, neboť tím aspoň nepřímou přispěl k vyjasnění skutečnosti pro nás důležitých i drahých, které jinak by snad nikdy nebyly vyjasněny a upadly by v zapomenutí.
Dr. Lepař.

JAN HAJŠMAN-EMIL FILLA: *Hlídka České Mafie v Holandsku*. Vzpomínky Emila Filly na válku a na odboj. — 8° — stran 118. — Orbis, Praha 1934. Kč 18.—. — Jistě, že úspěch Hajšmanovy Mafie přivedl jej na myšlenku uveřejnit také válečné vzpomínky malíře Filly, jež válka stihla v cizině a který se stal tam velmi užitečným pomocníkem naší zahraniční revoluce. Také tyto paměti mají velikou cenu dokumentární. Hajšman sestavil je podle Fillových diktátů a s vyzkoušeným již smyslem pro živé slovo a dějový spád. Paměti jsou psány poutavě s využitím dramatického děje, aniž by však tím utrpěla dokumentární jejich cena.
Dr. Lepař.

MAURICE SIMART: *Moderní člověk a jeho svět*. S předmluvou Ferdinanda Brunota. Přeložil Živan Vodseďálek. Perspektivy. Knihy živé vědy. Svazek IV. — 8° —. Stran 20. Orbis, Praha 1934. Kč 39.—. — Autor zemřel dříve, než jeho dílo stalo se úplně známým. Přes to však jeho myšlenky jej přežily. Hledají východisko z včerejšího i dnešního zmatku, nečiní si však nároku na neomylnost. Podávají jen názory autorovy, který se snažil jíti pokud možno vlastní cestou, strážlivou úvahou, prostou všech komplikujících podrobností. Snad někdy si až příliš zjednodušil nadhozené problémy, snad někde nedospěl potřebné hloubky, jisto však je, že jeho dílo má nejen cenu dokumentární, jako zpověď dítěte svého věku, ale přináší i mnoho nového, mnoho nových originálních cest i cílů. Svým obsahem je kniha snůškou všeho, co může a musí zajímati moderního člověka od boha, života, člověka ke štěstí a smrti, od myšlenky, morálky, přátelství a vášně, k umění, literatuře, filmu, urbanismu, eugenice a politice.
Dr. Lepař.

Dr. CYRIL ČECHRÁK: *Všeobecná ekonomika* (Hospodářství výdělečné a politické: Bratislava 1934. Nákladem Spolku Právnik v Bratislave.) Je to nástin přednášek z národního hospodářstva a finanční vědy a spracovaný na podklade prv vydaných monografií, týkajúcich sa najspornejších a sociálne najcitlivejších problémov a to pod názvami Nezaměstnanost, Hospodář. konjunktury, Theorie prosperity a iných.

Sama kniha po stránke pedagogickej: je príliš náročivá na počiatkov, vyžadujúca predchodzie znalosti a čiastočnú obraznosť v myslení hospodárskom, ponevác mnohé pojmy a inštitúty už predpokladala, alebo dodatočne osvetľuje. Ovšem cieľ autorov nebol, aby kniha bola učebnicou, ale len učebnou pomôckou s poukazom na literatúru, aby študujúci vedel, čo má kde hľadať a jednotným podaním celého súboru hospod. znalostí (keď aj stručne): použitím najvyspelejších výsledkov hosp. bádania: angl. a amerického dosahuje autor životnosti, konkrétnosti.

Spis je rozdelený na 2 čiasti: I. *na zárobkovú ekonomiku*, ktorá sa tradične kryje s hosp. teoriou. Ide tu o hosp. inštitúcie, kde vŕdčí motív je hľadisko zárobkové, resp. subjektiv. zárobkové, cenové. Jej predmetom sú javy, uspokojujúce ľudské potreby a vytvárajúce životnú mieru. Motívom jednacím vo výrobe je tu: motív rentability, brzdený ovšem momenty irracionálnymi, javiacimi sa v okľukovosti hosp. procesu, tradičnosti, nepredvídateľnosti, nekontrolovateľnosti hosp. javov a často aj subjektov (hlavne v medzinárod. obchode); taktiež zisk je vylučovaný z popredia hosp. politikou, ktorá berie ohľad na sociálny stav a zlepšenie. Druhým motívom je životný standard, ktorý je súhrnom životných spotrebných nárokov a môže sa pojiť: a) štatisticky, t. j. aký prítomne skutočne je, b) dynamicky, t. j. aký je chcený a môže byť; c) ako existenčné minimum, t. j. určenie miery, pod ktorú slušná existencia nie je možná. V životnej miere sú tendencie: nápodoby v, stejných triedách (na pr. u robotníkov), alebo arrivizmu: úsilie dosiahnuť štandardu iných tried. U životnej miery je patrná: statika (v Europe), dynamika (v Amerike), alebo institucionalita a racionalita.

Subjektami výrobnými (či fyzickými alebo hromadnými) sa organizuje prevádzanie výrobných plánov, smerujúcich k uspokojeniu potrieb obyvateľstva. Výrobou sa vytvára trh ovládaný zákony cenovými. Cenovým zákonom (nábidky, poptávky a tiež nákladovému) podlieha vyrobené zboží, kapitál (úroky); práca, ktorej cena je mzda určená produktivitou práce: buď ako residuum (veličina zbylá po zaplattení výdajov na kapitál, pôdu a dôchod podnikateľa — teoria Walkerowa), alebo ako funkcia: t. j. mení sa podľa zmien podielov druhých činitelov (t. j. kapitálu, dôchodu podnikateľského a pôdy). Dôchod podnikateľský nie je určený len princípom cenovým (t. j. dľa služby spoločnosti vykona-

nej), ale aj rizikom vzniklým z odhadov budúcich vývojev cenových. Rizika sú hlavne v konjunkturálnych vlneniach a vzostup či sostup hosp. činnosti je v prvom rade zapríčinený očakávaním ziskov podnikateľmi a následujúcich omylov.

II. časť je *ekonomika politická*: U ktorej ide o spoločenský a nie individuálny prospech. Jej účelom je zvýšenie životného štandardu, ktorý je závislý na dôchode, ktorý môže obyvateľ na nákup životných potrieb vydať. A delí sa na:

1. *podnikateľskú* a to: a) *priemyslová*: kde ide o zvýšenie produktivity (racionalizácia, povaterský duch: rýchla aplikácia vynálezov a nových metod výrobných) alebo rentability (kartely, propaganda a *obchodnou* politikou: hlavne ochrannou, ačkoliev jej účelom v prvej rade je priaznivá platobná bilancia); b) *živnostenská*: obmedzenie súťaže veľkovýroby a zveľaďovanie živnosti; c) *zemедeľská*: úsilie o zvýšenie produktivity pomocou zníženia nákladov výrobných (zľacnenie úroku, práce, daní, eliminácia sprostredníkov, komercializácia, slušné ceny zvlášť pomocou cieľ).

2. *Spotrebiteľskú*: ide hlavne o dôchody z námezdneho pomeru určených k spotrebe. Jej to politika: a) proti nezamestnanosti (nemajúca obecného lieku); b) mzdová: majúca medze v produktivite práce; c) zlepšenia osobného statusu zamestnancov: na pr. v správe podniku, zdravotných opatreniach ap. Tiež úsilie medzinárod. úradu práce.

3. *Finančnú*: ide o výdaje (a úhradu) pre verejné svazky pri prevádzaní individuálne neobstarateľných potrieb obyv. dľa prevládajúceho ideálu človeka a národa. Formálne: sa to deje rozpočtom a materiálne: odčerpávaním dôchodov (často aj substancií kapitálových), v podobe: daní, poplatkov a dáviek z hosp. súkromného, alebo z podnikov verejných, z pôžičiek, trestných sankcií a obchodne-politických opatrení. Autor uvádza aj stručný prehľad finančných zákonov u nás. Zaujímavé je tiež srovnanie charakteru fin. politiky: angl., franc., nemeckej a ruskej Rozdiely sú v príjmoch. (Str. 279.)

Tiež hosp. teoríí sa dotýka na str. 3—8, 104—110, 140.

Kniha je doporučiteľná aj laikom, pre lepšiu osvietenosť verejnej mienky a zdravejšie jednanie jak hospodárske tak politické. Briška.

PRÁVO ČESKOSLOVENSKÉ. Sborník zákonodárství a judikatury. Red. Dr. Jan Konecny, Dr. Jar. Nebesář a Dr. Emil. Sobota. Nakl. Čin, Praha. Roč. I. Předpl. na 40 archů 8° 80 Kč. Publikace tato chce býti příručkou, která by shrnovala všechny právní předpisy, totiž zákony, nařízení a výnosy, zárdoveň i s komentářem a judikaturou. Neomezuje se na žádný speciální obor, takže je viděti, že si vymezila úkol velmi široký. Při velké obsáhlosti našeho právního řádu se musíme obávati, že publikace tato, bude-li sledovati ohlášený program v celém rozsahu, se rozroste do té míry, že pak dosáhne sice úctyhodného objemu, avšak ztratí to hlavní, co chce právnické veřejnosti přiněsti, totiž přehlednost. Již z prvních vydaných sešitů však je viděti, že redakce omezuje se zatím jen na určité výseky našeho právního řádu. Bylo by jistě v zájmu věci, aby tato jistě záslužná práce se nevyčerpala přílišnou roztrfštěností, a omezila se jen na některé obory. Dosavadní příspěvky (Novely k měnovým zákonům, Exekuční novely o exekucích proti zemědělcům a nezaměstnaným, Novela k brannému zákonu, Ochrana nájemníků, Paušalování daně z obratu u textilií, Trestní stíhání pres. rep. a členů vlády) jsou neobyčejně cennými pomůckami pro uvedení nových zákonů do praxe. —kg.

PRÁVO ČESKOSLOVENSKÉ. V 6. čís., roč. I., sborníku zákonodárství a judikatury »Právo československé« poutají pozornost — zvlášť kriminalistů — dva zákony: 1. Zákon ze dne 10. července 1934, č. 140 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují zákon na ochranu republiky a zákony

tiskové; 2. zákon ze dne 19. června, 1934, č. 115 Sb. z. a n., o *pletíchách při zadávání veřejných dodávek a prací*. První zákon opatřil pečlivě poznámkami vrch. odbor. rada ministerstva spravedlnosti dr. Otto Schrolz, k druhému zákonu podal vysvětlivky min. rada v ministerstvu věř. prací dr. Jaromír Volf. Vlastní poznámky autorů jsou vhodně doplněny, uvedením zákonodárných motivů u obou zmíněných zákonů, což pro praxi jest nesmírně důležité; neboť praktik dovídá se o motivech těchto zákonů téměř současně s jejich vyhlášením ve Sbírce zákonů a nařízeních.

—deo—

Dr. EDVARD BENEŠ: *Řeč o problému podkarpatorském a jeho vztahu k Československé republice*. — 1934. Zem. výbor Čs. obce legionářské pro Podkarp. Rus v Užhorodě. V gen. kom. Orbisu v Praze XII. — s. 54 — in-8°. — Ze zájezdu ministrů na Podkarpatskou Rus byla jistě návštěva ministra Beneše nejvýznamnější, neboť jí se ad oculos dokumentovalo nejen před podkarpatskou veřejností, nýbrž před celým mezinárodním forem československé stanovisko k této části Československé republiky. Vyjádřením a formulací tohoto stanoviska byla právě řeč min. Beneše a proto je docela vhodné, že kromě novinářských zpráv dostává se jí publikace v samotné knížce. Benešova formulace je velmi přesná, ale také velmi jasná, nezakrývající ani dobré stránky, ani však bolesti a právě takové projevy působí v zahraničí lépe, než cokoliv jiného. Na místě tu je podán historický vývoj P. Rusi, který je dobře opakovatí pro foro interno i externo, aby bylo možno srovnati, co republika pro P. Rus za 15 let vykonala. Přes půl druhé miliardy jsme vydali na tuto práci a správně Beneš připomenul, že otázka autonomie nebude jen otázkou politickou, ale hlavně finanční. Bude to těžký problém, kde chudý lid sežene peníze na drahou správu i kulturu, třebaš ohledy mezinárodní — jak významně Beneš připomenul, je P. Rus pojítkem Malé dohody — budou zavazovat republiku k určité finanční pomoci. Benešův projev staví tedy tyto problémy nad obyčej jasně a proto jeho samostatnou publikaci vítáme, neboť mutatis mutandis leccos se hodí na poměry ostatních zemí. Ča.

T. G. MASARYK: *Moderní člověk a náboženství*. Editio princeps. Otisk článků z Naší doby 1896—1898. 410 stran. 8°. — Otázky a názory LXVIII. Jan Laichter: Praha: 1934. — Je zásluhou vydavatele Vasila K. Škracha, že přiměl autora, aby svolil k otištění těchto statí, které jsou tak důležitou složkou Masarykova filosofického díla, které jsou úvodem a do značné míry i klíčem k jeho dalším dílům, neboť Masaryk zabývá se tu zejména nevšedním problémem své filosofie: poměrem člověka k náboženství. Masaryk se vzpíral otištění zejména proto, že chtěl materii zde zpracovanou pojeti do třetího dílu Ruska a Evropy, který stále chystá a připravuje, ale k jeho definitivní úpravě scházelo mu dosud času i soustředění. Přes to je otištění těchto statí dílem velmi záslužným, nejen pro ucelení obrazu Masarykova díla, nýbrž i pro obnovu myšlenek, které jsou stále svěží a aktuální. Je podivuhodno, že ačkoli se tu jedná o glossy k problémům, které byly časově koncem minulého století, jejich síla a platnost nepozbyla ničeho na své přesvědčivosti, jsou stále tak bezprostřední jako před více než pětácti léty, dovedou stejně zaujmouti, uchvátiti svou problematikou, jejich dotek vyvolává ještě dnes živé, bolestné reakce. To jest důkazem, jak Masarykovo dílo je neomíjející, jak dovede spojití časovost s trvale platnými pravdami, jak hluboce dovedl domysliť své problémy, jak dovedl postihnouti a zachytiti jejich vlastní jádro. Z Masaryka nemluví jen filosof, ale lékař duší, který s tou svou úžasnou vyrovnaností hledá a ukazuje cestu z lábyrintu, do kterého se moderní člověk dostal a v němž stále bloudí. Mnoho problémů se změnilo, některé se přežily, přebólely, jiné se objevily a přehlušily vše svou intenzitou. I k nim zaujal Masaryk své stanovisko,

neboť živě sleduje vše, co vytváří moderního člověka a navazuje tak organicky na své názory, které vyslovil již koncem minulého století. Jejich zopakováním dospějeme k lepšímu pochopení Masaryka dnešního.

Dr. Lepař.

DR. ARTHUR WERNER: *Die Studenten-Legionen der Prager Universität vom 30-jährigen Krieg bis 1848* (na prodejní obálce: Die studentischen Legionen etc.). — Prag. André. ss. 170. 8°. — Bylo již jednou poukázáno (Všehrd XV. 1934), jak Němci si mnohem více všímají historie pražské university, než my. Tuto výtku do vlastních řad musíme i nyní opakovati. Werner vybral si téma nejen významné, nýbrž i vědecké, protože jde tu o kus historie role, jakou v politickém životě českém hrálo pražské studentstvo. Že to bylo především studentstvo české národnosti, nevyplývá jen z českých jmen legionářů, ale také i z událostí roku 1848. Pro knihu je nutno zdůrazniti přísnou nestranost a loyaltitu Wernerovu na všechny strany. Je vidět, že Werner přistoupil k práci objektivně a s velikou láskou. Úvodem podal stručný nástin historie university v Praze, který přijde nepochybně vhod zvláště cizincům. Na to následuje vlastně šest kapitol, k nimž se poji vždy otisky bohatého materiálu dokladového. Tyto kapitoly vznikly autorovi podle jednotlivých studentských legií. Na prvním místě je to známá studentská legie z roku 1638 při obléhání Prahy od Švédů, druhá je z roku 1741—2 a pak třetí z r. 1744, tedy z bojů o dědictví rakouské. Na to čtvrtá a pátá je z dob válek napoleonských (1800—1, 1808—9) a konečně šestá, která nezastínila-li slávu první švédské, tedy jistě se jí uvakovala, legie z roku 1848. Je nepochybné, že z líčení Wernerova se ukazuje sice význam studentů jako vojáků, ale mnohem důležitější je obraz, jak studentstvo bylo významným činitelem hospodářským a jak zasahovalo do politických dějin. To je nejvíce jasné v hnutí roku 1848. Po této stránce práce Wernerova, kterou výborně doplňují ilustrace dokumentů, studentských krojů a p. (nebylo správně zapomenuto na »Studentský pochod« Smetanův z r. 1848!) přesahuje rámec historie universitní a zasáhá přímo do politických dějin. Ca.

ALBERT EINSTEIN: *Můj světový názor*. Přeložili Karel Valeška a Ing. A. A. Hoch. 180 stran — 8°. Časové otázky svazek 19. Orbis, Praha 1934. Cena Kč 25.— — Kniha Einsteinova vyšla snad současně ve všech světových jazycích. Svědčí to o živém zájmu, s jakým byly očekávány a přijímány myšlenky a stanoviska tohoto světového vědce, zejména k měnícím se názorům politickým. Einsteinova kniha není nová, aspoň ne většinou nová, byla jen nově a možno říci velmi obratně sestavena z různých projevů, kterými Einstein stručně, ale jasně a vystižně reagoval na časové otázky a problémy. Je to spíše než ucelené dílo mosaika názorů, a to názorů, v nichž nejvíce se cení jejich subjektivní originalita, že je projevil Einstein. Objektivní hodnota převažuje v oboru Einsteinovi vlastním, v kapitole o vědě, která je proto nejzajímavější. Jinak jsou tu dotčeny téměř všechny důležité všeobecné otázky politické a sociální, jsou tu zachovány i projevy o osobnostech, které vynikaly obdivuhodnými vlastnostmi, mnoho je tu psáno o pacifismu, politice, zejména německé. Einstein se tu vyrovnává s dnešním jeho režimem. Také otázky týkající se židovství, zejména sionismu, jsou tu velmi duchaplně probrány a osvětleny. Řada vědeckých problémů, Einsteina charakterisujících, je tu přístupně, populárně osvětlena. Jednotlivé články i stručné projevy uchovaly si svou bezprostřední působivost a živý zájem, s jakým byly napsány, a čtou se proto velmi pěkně. Nejsou psány povrchně, naopak v každém i nepatrném projevu zračí se hloubka Einsteinova ducha, jeho vědecká i lidská vyrovnanost, přímost a exaktnost i když někdy subjektivně zbarvená. Je to pěkná, osvěžující kniha.

Dr. Lepař.

JAN SLAVÍK: *Husitská revoluce*. Studie historicko-sociologická. 127 stran. 8°. Politická knihovna řada II. Svazek XIX. Orbis, Praha 1934. Cena Kč 19.—. — Slavík je z našich moderních historiků, jehož originalita a kritičnost podarilo se již osvětliti mnoho problémů s hledisek nezvyklých, moderních a přispěti tak ke zjištění historické pravdy. Až překvapuje, jak i v této knize, ve které vzal si za úkol obhájit význam a účel husitské revoluce, dovedl si osvojit materiál na první pohled mu odlehlý, jak dovedl postihnouti dějinný smysl politický a sociální a jak novým, originálním způsobem dovedl přiblížiti základní problémy husitských válek. Jest velmi zajímavo sledovati jeho historický rozbor i jeho originální závěry pro minulost i přítomnost. S úspěchem zejména hájí význam husitské revoluce pro dobu dnešní, pro naše dějinné poslání, pro charakteristiku naší národní povahy a její demokratické sklony.

Dr. Lepař.

OLIVER LODGE: *Člověk a vesmír*. Přeložil J. A. Theurer. Otázky a názory: kniha LVII. 8°. Stran 357. Jan Laichter, Praha 1934. — Cena Kč 35.—. — Je to závěrečná část trilogie, kterou se tento veliký fysik, ředy představitel exaktní vědy, obrátil k filosofii a zašel v ní až k hranicím lidského myšlení, kde schází již jakékoli objektivní měřítko, kde věda hraničí na víru a skutečnost na fantasi. Zejména kapitoly o nesmrtelnosti duše blíží se již hodně spiritismu, který ostatně má v anglosaských zemích více a vážnějších přívrženců než na příklad u nás. Proto snad nás kniha tato více upoutá jako zajímavý příklad myšlenkového přerodu svého autora než jen svým obsahem. Jinak je i tato kniha ukázkou jemné Lodgeovy mystiky, jeho harmonického vyrovnání vědy s vírou, nikoli jen s náboženstvím a církví, jimž však přes to jako zevním projevům víry věnuje zvláštní pozornost a snaží se je přizpůsobiti své koncepci. Pouští se proto do podrobného rozboru křesťanství a dokonce i do theologických výkladů písma a snaží se uvésti je v soulad se svými představami. Lodgeova trilogie je cenným obohacením naší filosofické literatury.

Dr. Lepař.

PLATON: *Politikos*. Přeložil František Novotný. Laichterova filosofická knihovna. Svazek 8. Stran 94. 8°, Praha. Jan Laichter 1934. — Toto pozdní dílo Platonovo je druhým dílem trilogie, jejíž poslední díl, pojednávající o filosofii, již nenapsal. Po stránce zevní vykazuje toto dílo všechny charakteristické znaky tvroby Platonovy, zejména pozdní zálibu v logických hříčkách a v tříbení názorů a myšlení rozmluvami, smysl pro podobenství, která homersky s požitkem domalovává. Na jednom takovém přirovnání o králi, který tkaje osnovu státního života, je vybudována hlavní myšlenka tohoto díla, které pojednává o politikovi či státníkovi nebo vládci, o jakémsi čistém umění státnickém, které mají napodobiti jednotlivé formy politické: monarchie, oligarchie a demokracie. Je to zajímavý pendent Platonova Státu. Není ovšem pojat tak široce a převažuje v něm smysl pro dialektiku. Přes to je to jedno ze základních děl státovědeckých, jehož význam ostatně obzvláště dnes nabývá na aktualitě, kdy se o umění a způsobu vládnutí více než kdy před tím uvažuje a kdy staré nauky a názory jsou odívány do nových rouch a přicházejí opět k slovu.

Dr. Lepař.

CAMPANELLA: *Sluneční stát*. Přeložil Maximilián Ryšánek. Laichterova filosofická knihovna. Svazek 9. 8°. Stran 106. Praha, Jan Laichter 1934. — Po Descartesovi a Plátonovi publikuje Laichter ve své krásné sbírce Campanellu, který je předchůdcem Descartesovým a renesančním následovníkem Platonovým. Jeho spis je věrným obrazem doby i autora, doby plné zmatků, plné hledajících se a rodících myšlenek, autora, který přijímal a živě reagoval na všechny zmatené hlasy minulosti i budoucnosti, které k němu promlouvaly, snažil se zachytiti jich smysl a vytvořiti z nich filosofický i státovědecký systém. Překvapuje dnes, jak jsou

tu smíšeny myšlenky ryze moderní, nevadí, že snad někdy dosti naivně podané, s myšlenkami fantastickými a jak na př. vedle eugeniky má veliký podíl na filosofickém pojetí Campenellova vymyšleného ideálního státu astrologie.

Dr. Lepař.

SMĚRNICE PRO VYBUDOVÁNÍ DOMOVNÍCH SKLEPNÍCH ÚKRYTŮ. Technická a chemická komise Výboru ochrany obyvatelstva Velké Prahy vypracovala velmi přesné směrnice pro vybudování domovních sklepních úkrytů, které mají poskytnouti ochranu proti účinkům všech druhů leteckých pum (zápalných, tříštivých i plynových). Směrnice byly schváleny ministerstvem Národní obrany a mohou platiti jako dokonalá pomůcka pro vyhledávání a vybudování těchto úkrytů pro celé území státní, poněvadž byly vypracovány s ohledem na platné stavební předpisy. Tyto směrnice nemají však povahu normotvornou (ani pro území Velké Prahy), jsou toliko pomůckou stavebních úřadů při posuzování projektů sklepních krytů, k jejichž zřízení jest nesporně třeba stavebního povolení. Otázka ochrany obyvatelstva proti leteckým útokům a proti nebezpečí dalekonosných děl bude v brzkou řešena cestou zákonnou. Příslušný návrh byl již vypracován. Směrnice byly vydány knižně výborem obrany obyvatelstva (stran 38, 21 plánů, cena 10 Kč) a doplněny jsou celou řadou praktických obrázků.

Dr. Štafl.

TVŮRCOVÉ DĚJIN. Čtyři tisíciletí světových dějin v obrazech dob a osobností. 2. roznm. vyd. německé vydal *Peter Richard Rohden*, české autor. vyd., podstatně doplněné, red *Karel Stloukal*. — I. díl: Starověk. — 1934. Praha. Mazáč, str. 390 in-8. Kč 70.—. — Význam této knihy snad nejlépe vynikne z velmi krásné předmluvy českého redaktora doc. Dr. Stloukala o významu osobnosti v dějinách. Vskutku celé dílo, skládající se z řady pojednání o význačných historických osobnostech tvoří pod dovednou rukou redaktora, který dovedl si získat nejlepší historioграфы, světové dějiny s hlediska vůdčích osob ať organisátorů, ať reformátorů. Toto hledisko je stejně oprávněné jako hledisko kolektivismu v dějepisu, protože teprve objasnění s té či oné strany může přinésti správný názor. Proto také dobře Stloukal praví, že se spor o kolektivism a individualism v dějinách jeví jako zbytečný. Česká redakce doplnila dílo řadou studií z pera českých badatelů a podle předchozího rozvrhu toto doplnění se projeví zejména v příštích svazcích, až se nám podaří vylíčení českých historických osobností, jichž německé vydání opomenulo. Tím se ovšem »Tvůrci dějin« v českém vydání stávají novou knihou, užitečnou každému, kdo se zajímá o historii politickou zvláště, jak už je vidět z tohoto svazku. Nostrum ad usum zvláště připomínám životopisy z tohoto svazku: Sokrates od prof. Fr. Novotného (Praha), Cicero od prof. E. Cavaignaca (Štrasburk), Caesar od prof. E. Hohla (Roztoky), Justinian od prof. Ch. Diehla (Paříž).

Ca.

JOSEF MRHÁLEK, JUDR. JOSEF HOFFMANN: Výbor zákonů a nařízení republiky Československé. Díl I., II., III., 2. vyd. Nákladem státní tiskárny, Praha 1933, stran 610, 348, 232, cena neudána. — Říká se, že otisk zákonů a jiných norem bez komentáře a hlavně judikatury, nemá pro praxi významu. V tomto případě jest však učiniti vzácnou výjimku. Politický úředník uvítá jistě se značným zájmem, bude-li mítí ono množství norem — mnohdy i nesnadno přístupných — správného práva se týkajících, soustředěno přehledně v několika svazkovém díle. Výbor zákonů a nařízení byl původně určen jen pro potřebu četnictva. Praxe sama vyžádala si jeho rozšíření, aby vyhovovalo i praktické potřebě politických úřadů. Tak autoři ve svém druhém vydání, které dospělo k dílu III., podávají souhrnně zákony ústavní (I. díl upravený Jos. Mrhálkem), předpisy policejní (II. díl již za spolupráce JUDra. Jos. Hoffmanna, rovněž i díl III.) a předpisy bezpečnostní v příčině zbraní, trha del, tršakvin, plynů, parních kotlů a j. (III. díl). Bylo by si jen přáti, aby edice pokračovala rychlým tempem tak, aby všech deset dílů, do

nichž původní dílo bylo rozvrženo, bylo pokud možná v nejkratší době vydáno. Tím usnadnila by se značně práce politického úředníka a politické úřady dostaly by dílo, k němuž by se často při výkonu správy uchýlovaly.

Dr. Štafl.

JOSEF MÁLEK: *Dávky a poplatky obecní*. Knihovna samosprávných příruček »Vzorná obec«, sv. 21., nákl. Čsl. obce samosprávné, Praha 1934, stran 160, cena neudána. — Autor rozděluje dílo na část všeobecnou, v níž pojednává o pojmu a rozdělení dávek a poplatků, vytýká jejich společné znaky a všeobecná ustanovení jich se týkající. Druhá — zvláštní část — věnována jest speciálním dávkám a poplatkům. U těch, u nichž byla vládou vydána vzorná výběrčí pravidla, omezuje se na vlastní, o praksi se opírající výklad k jednotlivým poplatkům a dávkám, přihlíží k nálezům n. s. s., k výnosům min. vnitra a k oběžníkům zemského úřadu. Dávky a poplatky, pro něž nebyla vydána vládou výběrčí pravidla vzorná, komentovány jsou netoliko výkladem, ale i formuláři pravidel, ministerstvem vnitra upravenými, na jichž podkladě povolila vláda jednotlivým obcím vybírat tyto dávky, takže zvláště tato část bude často vyhledávána. Autor uvádí dokonce v další části i dávky a poplatky, jichž povolení jest obcím odmítáno, aby zamezeno bylo zbytečnému a marnému předkládání podobných žádostí. Dílo doplněno jest i formuláři, čímž praktická potřeba byla ještě více zdůrazněna. Autor při zpracování díla nezapřel v sobě zkušeného praktika (jest dávkovým referentem zemského úřadu), jasným a vyčerpávajícím způsobem podává výklad k jednotlivým dávkám a poplatkům obecním, takže kniha bude vděčně přijata netoliko obecními funkcionáři, jimž stane se nepostradatelnou pomůckou, ale i nejširšími vrstvami občanstva.

Dr. Štafl.

ING. JAROSLAV FUKÁTKO: *Daňová praxe*. Knihovna domácího učení, sv. III., nákl. Orbis, Praha 1934, str. 144., brož. 25 Kč. — Masarykův lidovýchovný ústav podjal se ve své Knihovně domácího učení úkolu zpopularisovati ve formě každému přístupné jednotlivé úseky různých oborů. Že úkol se daří, jest vidno z toho, že v poměrně krátké době dochází v oboru daňovém k druhému přepracovanému vydání »Daňové praxe«. Autor — zkušený praktik — rozděluje látku na dva díly, z nichž prvý týká se všeobecných předpisů, které platí o daňovém řízení všech daní přímých, daně z obratu a daně přepychové, druhý díl věnován jest pojednání o daní důchodové se stanoviska daňového přiznání, takže tato část jest vlastně podrobným návodem k podání fase. Příručka jest psána jasným a srozumitelným slohem a svého úkolu — orientovati poplatníka ve spleti daňových předpisů — dobře dosáhla.

Dr. Štafl.

JOSEF BOURA: *Poplatková příručka*. Nákl. vlastním, Hradec Králové, 1934, str. 96, cena neudána. — Autor — finanční komisář — sestavil podle abecedních hesel praktickou poplatkovou příručku, doplněnou některými výnosy min. financí, která pro právníka — na rozdíl od některých obdobných příruček — má ten význam, že vedle povšechné informace usnadní vyhledání zákonných ustanovení, která při jednotlivých heslech jsou citována. Proto ji zde zaznamenáváme.

Dr. Štafl.

DR. JOSEF PUŽMAN: *Žaloby a žalobní petity*. Vydala »Knihtiskárna v Úvalech«, Praha 1933, str. 476 velkého formátu, Kč 110.— váz. — Ve své podstatě je tato kniha sbírkou vzorců žalob a žalobních petítů a chce býti především pomocnicí každého, jehož úkolem je stylisace žalob a jim odpovídajících žalobních proseb. Praxe přináší denně doklady toho, jak často obtížným úkolem je vyjádřiti nějaký nárok způsobem procesuálně přípustným a také slohově ladným. Pužmanova příručka je zde vítanou pomocí. Vyniká-li svou obsáhlostí a všestranností, obsahující také vzory žalob méně obvyklých (žalob na projev vůle, žalob k patentnímu úřadu atd.), svou jazykovou čistotou a v neposlední řadě i vzhlednou typografickou úpravou nad průměrné sbírky formulářů, liší se

od těchto zcela podstatně tím, že se snaží v každém případě odůvodnit konečné znění vzorce citací příslušných zákonů, judikatury a hojně literatury. Právem dal autor do podtitulu své práce název »systém«. Bylo-li jeho účelem podati praktikům často chybějící teorii a opačně studentům nedostávající se praxi; možno ujistiti, že se mu cíle toho dosáhnouti podařilo. Obecná prospěšnost díla plyne pak bez dalšího z tohoto zjištění.

Kert.

DVA ULIČNÍ A JÍZDNÍ ŘÁDY. Obyčejně pozornost právníků neupíná se k pouličním a jízdniím řádům, poněvadž jednak je to příliš speciální odvětví policejního práva, jednak je to ještě příliš něco nového, co si vynucuje vzrůstající technický pokrok v dopravě, která v poválečných letech stoupá přímo závratně. Naši čtenáři sledovali kdysi (Všehrd, XIII, 1932, str. 223. násl.) zajímavé poznámky Dr. Kubálka k uličnímu řádu pražskému z r. 1931. Jestliže uliční řád hlavního města Prahy je nezbytností, tím je příjemnější, setkáme-li se s uličním řádem i v městech menších. Dostává se nám do rukou »Uliční a jízdnií řád pro město Náchod« (nákl. města, 1934, str. 55). Třebas následuje systematiku uličních řádů velkých měst, přece je nutno vyzdvihnouti, že městské úřady náchodské pochopily výhodnost řádné normy dopravní a pouliční policie a nezastavily se ani před nutným vysvětlením základních pojmů, které obyčejně laikům jsou těžce srozumitelné. Celek tvoří pak vskutku malý kodex policejních norem, detailně zpracovaných, které svědčí o tom, že město má pochopení pro pořádek. Náchod má totiž velmi ztíženou komunikaci, poněvadž město je sevřeno mezi zámecký vrch a řeku Metuji a vlastně jediná jeho tepna, probíhající celé město, je přeřtěžená provozem továrního města a nadto průběžnou dopravou pohraniční. Zvláště by však slušelo vyzdvihnouti okolnost, že všechny předpisy jsou tu shrnuty v jediný celek pod jednotným systémem a tak jsou snadno přístupny používatelům, kteří velikou většinou se nerekrutují z řad právníckých. Bude-li se dbáti toho, aby se tyto normy zachovávaly i v praxi, nepochybuji, že město velmi získá, obyvatelé si brzy zvyknou i tomu, co jim snad zprvu připadalo nezvyklé, malicherné nebo dokonce jako šikána (od jednosměrných ulic až po chůzi na chodnících vlevo a policejní »kazatelny«!) a nakonec bude to jim i městu na prospěch. — Druhý jízdnií a uliční řád je již XVI. vydání »Jízdnií a uliční řád pro Velké Brno a jiné bezpečnostní policejní předpisy pro veřej. dopravu« (nákl. doprav. odd. polic. řed. v Brně, 1934, str. 102). Malá (formátem) tato knížka obsahuje na 32 stranách uliční řád, zbytek je vyplněn otiskem jiných dopravních předpisů, zejména z předpisů pouliční elektrické dráhy brněnské, o jízdě motorovými vozidly, autodrožkářským řádem a sem vůbec nepatřícím seznamem vzdáleností v km od Brna a přehledem evidenčních značek. Brno, kterému předpřevratová německá správa nedala ani pořádně dlážděných ulic, za republiky jako druhé české město přímo překotně rostlo a tím problémem dopravy je stále ožehavější. Než ani tak nemá dosud samostatné dopravní policie, která pry se nezřizuje z úsporných důvodů. Že však při dobré snaze lze i všelicos dobrého poříditi s minimálními prostředky, viděli jsme při náchodském jízdniím řádě, ač mezi oběma městy vůbec nelze z pochopitelných důvodů co do jich velikosti provésti srovnání. Nedostatky brněnského uličního řádu však vskutku nemile překvapí, ocitnou-li se dva takovéto soubory norem vedle sebe. Tak především úplně postrádáme vymezení základních pojmů kromě pojmu vozidla (§ 1). Nepřesnost zcela neprávníckou sluší vytknouti již podtitulu: »... řád ... vydán ... a doplněn vyhláškou ze dne 20. 4. 1932, čís. 30238/IV. a jinými (?) vyhláškami zvláštními«. Nadto v obecných normách se mluví přímo o jednotlivých ulicích jmény, místo co by měl býti vymezen pojem a odkázáno na speciální vyhlášky. Pak ovšem pochopíme, proč je stále nutno řád doplňovat a proč dosáhl již XVI. vydání. O jednotlivých nedostatecích nelze se tu zvlá-

ště zmiňovati. Tak na př. podle § 6 lit. d) je v Brně přípustno předjížděti elektrickou dráhu stojící ve stanici (!), nebo chybí ustanovení zcela samozřejmé, že parkování vozidel může se díti jen po levé straně ve směru jízdy (srov. naproti tomu § 17 nách. ř. 1), nebo v Brně je dovoleno spojit dva vozy koňského spřežení (§ 17), kdežto v Náchodě vůbec je to zakázáno (§ 19), kromě vlečných vozů k nákl. automobilům ted. Vůbec brněnský jízdní řád působí dojmem nedokonalého provisoria, které by mělo býtí velmi rychle odstraněno tím spíše, že brněnská policie v jiných oborech, zvláště bezpečnostním, nejen plně uspokojuje, nýbrž i dosahuje — byť se skromnými prostředky — moderní úrovně. Snad je to zaviněno i obecní správou, která si podržela (proti Praze) některá odvětví místní policie a která právě v úpravě ulic dosud nepochopila a technicky nedohodila nynější stav dopravy. — Závěrem by snad bylo dovoleno přičiníti malou poznámku: uliční řády nejsou při dnešní dopravě převážně automobilové jen pro místní obyvatelstvo. Jimi se musí řídití také venkovští a cizí příslušníci, jakmile vjedou na území určitého řádu. Jak mají učiniti za dost všem předpisům, když v každém městě platí jiný řád a jiné předpisy? Přece nechceme, aby každý automobilista vozil s sebou knihovnu uličních řádů měst, jimiž projíždí. A proto by bylo vhodné, aby ministerstvo vnitra vypracovalo vzorný uliční a jízdní řád a města by pak jen k němu upínala vyhlášky s konkrétními předpisy na př. uzavřených nebo jednosměrných ulic a pod. Ča.

DOC. DR. JARMILA VESELÁ: *Lhůty v trestním řízení*. Knižovna Sborníku věd právních a státních, nová řada č. 16. (Bursík a Kohout), Praha 1933, str. 207, cena neudána. — Jediněčně důkladná tato monografie o problému, který se zdá býtí na první pohled bez obtíží alespoň teoretického rázu, je především důkazem, kolik sporných otázek v sobě skrývá i materie zdánlivě průzračná. V rámci široce založené osnovy, rozvržené na devět obšírných kapitol, nachází autorka dostatek příležitosti, aby se vypořádala s otázkami, jež se jí naskytají při rozboru daného tématu. Své vývody bohatě interpoluje citací příslušné literatury i judikátů nejv. soudu, nevyhýbajíc se nikde kritickému postoji k nim. Tak hned v první kapitole, jednajíc o pojmu lhůt, snáší bohatý výběr definicí nejruznějších autorů, uzavírajíc definicí vlastní, když před tím exkursem vyřídila otázku významu času pro procesní činnost. Provádějíc pak třídění lhůt s různých hledisk, dotýká se problému lhůt peremptorních a preklusivních, jakož i lhůt hmotněprávních a procesních.

Abychom, jak informativní povaha této recenze přikazuje, podali stručný pohled na celek díla, uvádíme, že v dalších jeho kapitolách pojednává autorka o významu a účelu lhůt, o délce, o jejich počátku, konci a počítání, o prodloužení a zkrácení jich, o tom, kdy považovati je lhůtu za dodržanou, o následcích jejího nedodržení a o navrácení v předešlý stav. Otázka lhůt prodloužených v technickém slova smyslu, na rozdíl od jejich prodloužení faktického, kteréžto detailní rozlišování si lze dovoliti snad jen ve vyčerpávající monografii, problém zavinění soudu při posuzování, zda lhůta byla dodržena, výklad pojmu »neodvratné okolnosti« jako podmínky navrácení v předešlý stav, jsou pouhým nástímem bohaté problematiky díla. V samostatných odstavcích, odůvodněných snahou po přehlednosti spisu, probírá Veselá na konci každé kapitoly příslušnou otázku s hlediska slovenského trestního řádu a se zřetelem k osnově trestního řádu československého.

V závěru práce, věnovaném úvahám de lege ferenda, dochází autorka k pozoruhodným konklusím. Otázku úpravy délky lhůt vidí správně v kompromisu mezi zásadou rychlosti řízení a zásadou materiální pravdy. Systém lhůt, roztržštěný po spoustě trestně-procesních předpisů, touto prací pečlivě podaný, skýtá teprve jasný přehled po nejednotnosti hledisk, s nichž ony lhůty, jak co do svého trvání, tak co do účinků byly zaváděny. Celý spis je takto přesvědčivým odůvodněním závěreč-

ného autorčina volání, aby lex ferrenda zachovala úměrnost mezi lhůtou a závažností procesního úkonu, jenž právě lhůtou je vázán. Dnešní praxi odporovaný poznatek vede autorku k prohlášení, že jakkoli dokonalý systém lhůt bude pramalé praktické ceny, budou-li, jako dnes, i dále přetíženy soudy procesy do nekonečna protahovány. Kert.

CONFÉRENCE INTERNATIONALE DES UNIONS NATIONALES DE SOCIÉTÉS MUTUELLES ET DE CAISSES D'ASSURANCE-MALADIE, SIXIÈME ASSEMBLÉE GÉNÉRALE. Vydáno v Ženevě, 1934, 8°, str. 287. — Kniha obsahuje zprávu o jednání mezinárodního sjezdu nemoc. pojišťoven v Paříži ve dnech 27. až 30. září 1933, jakož i přehled o usneseních a o resolucích a o sjezdovém statutu. Z obsahu knihy je patrné, že jednání sjezdové bylo velmi obsáhlé a že se zabývalo řešením různých zájmových a aktuálních otázek nemocenského pojištění. Dr. Jindřich.

STATISTIKA ÚRAZOVÉHO POJIŠTĚNÍ DÉLNICKÉHO ZA LÉTA 1925—1930, v Praze, 1934, fol., str. 201. — Kniha obsahuje výsledky pojištně-technických prací našich úrazových pojišťoven, tvořících základnu pro revisi zařazení jednotlivých druhů podnikových do nebezpečenských tříd. Dr. Jindřich.

SEDMDESÁTPĚT LET PRVNÍ PRAŽSKÉ NEMOCENSKÉ POJIŠTOVNY OBCHODNÍCH A SOUKROMÝCH ZŘÍZENCŮ V PRAZE. Upravil ředitel Otokar Wildmann, 1934, fol., stran 259. — Kniha pojednává nejprve o vývoji pojišťovny, zvláště o rozvoji její léčebné péče a o cílech a úkolech, ke kterým pojišťovna směřuje a jimiž se zabývá. Tato zpráva je prováděna podrobnými statistickými a účetními daty, grafickými znázorněními a četnými fotografiemi. Pak následují články odborných pracovníků v našem sociálním pojištění o různých otázkách sociálního pojištění, zvláště se zřetelem k nemocenskému pojištění a k léčebné péči. Jubilejní spis je nejen krásným památkem záslužné činnosti pojišťovny, nýbrž svým obsahem i zajímavým poučením o různých otázkách nemocenského pojištění a sociálního pojištění vůbec. Dr. Jindřich.

Dr. JAROSLAV ČULÍK: *Sbírka vzorců notářských listin k notářskému řádu*. — Praha 1934. Čsl. Kompas. 220 stran, cena váz. 80 Kč. Příručka obsahuje 220 vzorců, rozdělených ve dvě části, vzorce zevnější formy notářských listin a vzorce materiálního obsahu notářských listin a podání týkajících se jich. V první části jsou uvedeny jen vzorce, v části druhé však jen příklady jednotlivých smluv. Kniha je doplněna tabulkami sazby daně z obohacení, poplatků z převodu nemovitostí a dávky z přírůstku hodnoty. Vzorce a příklady jsou zřejmě vzaty z praktických případů, ovšem pozměněné. Tak se stalo, že obsahují některé věcné nesrovnalosti (na př. ve vzorci 145 se mluví o tom, že soudní oficiál pobírá služné — nikoliv odpočivné — od zem. finanč. ředitelství), které však nebudou používání příručky na závadu. Bylo by však jistě vhodnější nazvat jednotlivé »vzorce« raději »příklady«. Orientaci v této praktické příručce slouží jednak seznam vzorců podle čísel, jednak obsáhlý seznam abecední. —kg.

Dr. FRITZ FLANDRAK: *Die Auswirkungen einer individualistischen und universalistischen Staatsauffassung auf die Gestaltung des Strafrechts*. — Wien 1934. Manzsche Verlags- u. Univ.-Buchhandlung. 82 stran, cena neuvedena. — Časová otázka demokratického a autoritativního režimu státního, jak se jeví v předpisech práva trestního, poskytla autorovi zajímavou látku pro tento spis. Zejména zajímavé jsou jeho výklady o trestnosti činu proti rase, o vlivu universalistického hlediska na zásadu: nullum crimen sine lege a problému viny a přičitatelnosti činu. Kniha jest velmi vhodnou a důkladnou informací pro studium dané otázky. —kg.

T. G. MASARYK: *Cesta demokracie. Soubor projevů za republiky. Svazek druhý 1921—1923. Spisů T. G. Masaryka kniha IV. — Stran 546, 3°. Čin, Praha, 1934. Cena Kč 70.—* — Druhý díl cesty vede nás léty 1921—1923, léty bohatými na události a obtížné politické problémy vnitřní i zahraniční. Jdeme-li po stopách Masarykových projevů, vidíme, že nebylo téměř důležitější otázky, aby jí nevěnoval svou pozornost, aby k ní nezažal stanovisko jasné, nevyhýbavé, ve kterém se zračí celá jeho poctivost a přímost. Velikost myšlenky, zdůrazněná ještě výrazovou prostotou, zračí se jak v jeho drobných příležitostných projevech, tak i v obsáhlých pojednáních, která věnoval složitým otázkám politickým. Čteme-li dnes jeho projevy, chápeme, že cizí státníci přicházeli vyslechnout jeho názory a litujeme, že jeho funkce stavěla stále vyšší a vyšší zeď mezi něho a veřejné mínění, že jeho státnické názory musily projít filtrem politické opportunity, až se v něm téměř ztrácely. Říkalo se o Masarykovi s nádechem naivní ironie, že mluví sub specie aeternitatis. Skutečně, čteme-li jeho projevy, nemůžeme se ubránit obdivu, s jakým klidem, vyrovnaností a široce založenou koncepcí jsou podávány, jakoby skutečně prosty vší tendence a dočasného malicherného zájmu, odhalovaly jen z politických a ideových zmatků oproštěnou pravdu v její celé, někomu snad až banální prostotě, beze všeho klamného pozlátka, pravdu, která platí dnes stejně jako platila a bude platit. Probíráme-li projev za projevem, uvědomujeme si opět, jaký úporný balast zdvořilostních projevů bylo nutno absolvovati a přece pod ním nikdy nezanikla myšlenka, Svítí všude svým čistým, jasným světlem, tu více, tu méně, jak to okolnosti dovolily a hřeje nás svou upřímností, pravdivostí. Snad budeme jednou litovati, že nemáme ještě více projevů Masarykových, že jsme mu neposkytli více příležitosti uplatnití jeho osobnost. Pak budeme vděční za to, že alespoň tyto projevy byly pietně sebrány a zachovány jako vzácný odkaz.

Dr. Lepař.

VOJENSKO-HISTORICKÝ SBORNÍK. Red. pplk. gšt. Jaroslav Kovář. Roč. II., sv. 2. 1933. Pěčí hist. skupiny hlav. štábu vyd. Památník osvobození, str. 240 in-8. — Náš Památník osvobození pečlivě zpracovává historii osvobozenkou a k tomu účelu vydává také periodický svůj sborník. Poněvadž osvobozenká historie se těsně stýká s historií politikou, nalezne se tu řada věcí vždy nás se týkajících. Z tohoto svazku je možno zaznamenati článek Kudelův (U Zborova a po Zborovu), v němž se podává materiál ze zápisníku pplk. Švece a pak velmi zajímavý článek prof. Dr. K. Titze o vojenské češtině v 19. stol.

Ča.

PROF. DR. JOH. SCHLENZ: *Geschichte des Propstistiftes St. Stephan in Leitmeritz*. (Quellen und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte, Bd. 13.) Nákl. Deutsche Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tsch. Rep. V komisi F. Kraus, Liberec, Praha 1933. 8°, str. 242. — Autor, kanonista německé theologické fakulty v Praze, známý četnými pracemi historickými i právně-historickým, zabývá se oblíbeným svým předmětem — dějinami diecése litoměřické, tentokráte proboštvím litoměřickým, které zaniklo r. 1655, byvši sloučeno s nově zřízeným biskupstvím. Dobu od založení kolegiální kapitoly (r. 1057 považuje Schlenz za nejpravděpodobnější) do r. 1655 dělí na tři periody, vymezené lety 1421 (kdy vliv husitství pocítila i kapitula) a 1559 (kdy byla reformována statua kapitola). Především nastiňuje autor právní postavení katol ve středověku vůbec a snaží se z mnohdy kusých pramenů vykonstruovati speciální právní postavení kapitoly litoměřické. Zároveň ukazuje kniha Schlenzova na zajímavý fakt, jak silně byla kapitola závislá na moci panovníkově, která nešetřila ani těch práv, která sama byla kapitole poskytla. Pozoruhodným je i autorovo zjištění, že kapitulu hmotně nepoškodily ani tak bouře husitské jako hlavně zásahy panovníků, kteří, zejména v 16. století, neustále jmění a důchody kapitola ztenčo-

vali a i jinak rušivě do vnitřních poměrů zasahovali přes všechna ustanovení reformních statut z r. 1487 a 1559, která přece byla i panovníky schválena.

Práce Schlenzova nebyla nijak lehká, uvážíme-li nedostatek pramenů staré doby a hlavně jejich nejasnost. Proto je tato práce velmi cenným obohacením našich církevních právních dějin. Bylo by si jen přáti, aby práce tak důležitá pro vlastivědu uváděla pokud možná vždy české jméno osad a ovšem i osob, které později přijaly jména humanistická nebo německá; přehlednost této jinak velmi objektivní práce by velmi získala.

Dr. Wierer.

JUDR. VL. MANDL: *Technokracie*. — Nákladem Šolce a Šimáčka v Praze r. 1934, 8°, stran 114. — Autor, advokát v Plzni a docent Čes. vys. učení technického v Praze, díky své až příliš všestranné publikační činnosti (tak na zadní straně obálky právě recenovaného spisu je insérovaná jeho kniha »Problém mezihvězdné dopravy« s Verneovskou skro obálkou) není již neznámý, ale právě jeho všestrannost je příčinou určité počáteční nedůvěry čtenáře k jeho řádkům. U »technokracie« nebyla by však nedůvěra na místě, neboť se zde nejedná o samostatný rozbor uvedené otázky, nýbrž jen o systematickou reprodukci názorů jiných vědeckých pracovníků. A skutečně také třeba se obdivovati sečtělosti a zručnosti autorově ve výběru myšlenek a citátů, které s označením pramene staví vedle sebe a navzájem srovnává a přidává někde i své kritické poznámky, aniž by se však pokusil o jich hlubší analýsu. Tímto způsobem snaží se autor populárně informovati čtenáře, uvěští ho do ideové revoluce, třebas s ní v mnohém nesouhlasí, a ukázati, zda a pokud se může státi technokracie hospodářským systémem budoucnosti. — Hned na začátku I. kapitoly uvádí její definici: »Technokracií zve se metoda, již má býti nyní hospodářské zřízení civilisovaných států přizpůsobeno oněm změnám ve výrobě a oběhu statků, které nastaly překotným rozvojem strojů během posledních as stopadesáti let, a sice tak, že by dnešní volný způsob oběhu statků na podkladě cen samočinně tvořených nabídkou a poptávkou byl nahrazen systémem uvědoměle regulovaným.« Hodnota statků má býti podle technokratů měřena a statky navzájem srovnávány podle množství energie, vynaložené k jich získání. Náhrada peněžního systému jinakým obstaráním oběhu statků tvoří tedy stěžejní bod technokratického programu, neboť na hospodářství cenové či peněžní svaluji technokraté odpovědnost za dnešní neutěšené poměry hospodářské. Peněžní systém prý nejen neobstarává řádně oběh statků mezi výrobcem a spotřebitelem, nýbrž neskýtá ani náležitého měřítko hodnot statků. Jedině míra přeměny energie prý představuje vědecké měřítko, hodící se na veškeren hospodářský mechanismus, čímž se podle technokratů problémy společenské mění v prosté početní úkony. A vysvětlení těchto základních pilířů učení technokratů pomocí nahromaděného materiálu jak z děl vědců obírajících se naznačeným problémem, tak i materiálu číselného, a to cizího i našeho, věnuje autor největší péči. Nechceme zde podrobovati jednotlivé uvedené názory rozboru a kritice (a to tím spíše ne, protože tak nečiní v podstatě ani autor sám) a nezbyvá tedy než říci, že autor v pěti kapitolách své práce (nazvaných: I. Co jest technokracie; II. Člověk a stroj; III. Peníze; IV. Nový systém; V. Povšechný ráz technokracie a příbuzné snahy) osvětlil zásady technokracie, aniž by jim něco přidal nebo ubral. Chtěl-li docílití jen toho, aby přístupným způsobem informoval a přiblížil těm, kdož o věc mají zájem, nepřístupnou literaturu, pak splnil svůj úkol zcela a dokonale.

Dr. Peterka.